

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

De priuilegijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

etiam vbi illius pactum non subest. minus taciturnitas confensum arguit, cum de tacentis prauidicio agitur. *inuitum*, inquit *l. 8. D. de procurat. accipere debemus non eum tantum qui contradicit, verum eum quoque, qui consensisse non probatur. nec pro consentiente habetur, qui tacet, sciens ius suum durare. l. sicut §. non videtur. D. quib. mod. pignor. A. or. Institut. moral. p. 1. l. 1 c. 4. §. 5. sub fin. DD. in c. qui & cet. de reg. iur. in 6.*

21.

Igitur timide in hac materia iudici agendum est, ne impingat in vltos canones supra citatos. ne vlturas vltatenus adiudicet, nisi euidenter constiterit esse licitas, per aliquam ex supra citatis exceptionibus. Aduersus septimum praecipitur peccare eum mortaliter inquit Nauar. in *Manual. c. 17. n. 275.* qui iudex vlturas adiudicat, aut ad eas restituendas non cogit. non ergo vlturam iuris, & speciem admittere ex ijs, quae possint fucum facere, sed veritatem sequi debet. alioquin vix quicquam est in huiusmodi contractibus, quod palliari non possit. nec porro pauca in hac lite allata sunt; sed instrumenta, & acta non consonant: quae sequi iudicem in foro externo, canones, atque edicta oportet.

De priuilegijs.

RESPONSVM. I.

De exemptione. quibus verbis inducatur.

1. Antiquis nulla, aut rara exemptio.

2. Nisi ad quietem, & a lege dioecelana, que quaelia?

Exemptionis ab Episcopi superioritate vsus, aut nomen in veteribus Ordinibus ac monasterijs vix agnitum fuit, vel saltem valde rarum. *c. abbates. 18. q. 2. c. quidam. ibid.* adeo vt Paschalis II. Episcopalia noluerit ministrari eiusmodi monachis, qui nulli Episcopo subesse se profiterentur. *c. Abbatibus. 18. q. 2.* necessarium tamen est visum D. Gregorio in primis, alijsque S. Pontificibus, monachorum quieti prospicere.

c. quam sit. ibid. vt nec liceat Episcopis monasteria ecclesiasticis conditionibus, seu angarijs, vel quibuslibet obsequijs secularibus, aut canonicis iuribus subijcere. *d. c. quam sit. in fin.* nec vltus in illa potestatis, aut regiminis praerogatiua grauamina facere. *c. dudum. ibid.* vt visitandi quidem, non semel, sed saepius etiam in anno, exhortandique gratia ad monasterium quoties placuerit ab Antistite ciuitatis accedatur: sed sic charitatis officium illic Episcopus impleat; vt grauamen aliquod monasterium non incurrat. *ita idem Gregorius. in c. visitandi c. non semel. 18. q. 2.* quare & missas publicas in coenobijs idem fieri vetuit, vel cathedram ibi collocare Episcopum, vel quamlibet potestatem exercere imperandi, vel aliquam ordinationem faciendi, nisi ab Abbate loci fuerit rogatus. *c. la-minoso. 18. q. 2.* nihil, quod non praecipiant canones, ibi vindicare. *c. hoc tantum. ibid.* nec ibidem constitueri baptisterium. *c. pridem. ibid.* nec insolitam pensionem imponere. *c. Eleuterius. ibid.* quamuis seruitium antiquum exigi non veteretur. *c. seruitium. ibid.* vbi glossa explicat, vt in his valeat consuetudo: & Gratianus d. quaestio-nem concludas, *canonica reg. iura*, inquit, quibus monasteria subiecta non sunt, synodales exactioes intelliguntur. sunt etiam quaedam seruitus officia, vel angariae operum, crebra receptiones, annuae exactioes, mortificationes peccantium, a quibus omnia monasteria libera sunt. Atque ex his omnibus conficitur, quamuis monasteria sub potestate & iurisdictione sint Episcoporum, legemque iurisdictionis agnoscant, lege tamen dioecelana non obstringi. *c. 1. X. de stat. monach. vt aperte distinguit c. dilectus. X. de off. ordinar.* vbi lata sententia in vna, prauidicium nos parit, aut rem iudicatam in altera, & Cucusus *Instit. mor. l. 2. c. 6. n. 40. & seqq.* plurima enumerat.

merat, quæ legis diocesanae sunt, & ad quæ monachi iure non teneantur: vt nec recipiant quæ solitariam monachorum quietem possint interturbare. vt missæ publicæ, & similia, tamen si in exemptis locis in Pontificalibus celebrare, & ordines conferre liceat. *elem. archiep. vers. simili. de priuil. vt in d. canonibus non exemptio, sed quies monachorum spectetur.*

3. Ab his quæ legis diocesanae non fit illatio ad iurisdictionem.

4. Nisi generaliter iurisdictione exprimitur.

5. Quibus verbis non datur exemptio?

6. Quibus datur?

Quare diligenter sunt inspicienda antiqua priuilegiorum diplomata. *c. porro X. de priuil. (nam certa verborum forma non est præscripta. c. si Papa. de priuil. in 6.)* an præter ea quæ legis diocesanae sunt contineant etiam ea, quæ pertinent ad legem iurisdictionis. nam ab alterutris non fit illatio. *d. c. dilectus.* & si aliqua exprimitur circa quæ concedatur libertas, vt g. quod excommunicari, suspendi aut interdicti non possint, & in signum huiusmodi libertatis subiungatur præstatio census, extra illa capitula non inferetur exemptio. *d. c. si Papa §. idē dicimus. de priuil. in 6.*

Vnde & decifum est in protectionem susceptos non censeri exemptos. *c. ex parte. 18. X. de priuil. nec receptos in filios. c. 1. in princ. de verb. signif. neque per narrationem libertatis. d. c. si Papa de priuil. in 6.* neque per prohibitionem inferendæ molestiæ. cum ea tantum ad legē diocesanam pertineat. *c. 1. X. de stat. monach. c. quam sit. 18. g. 2.* nec per census præstationem. *c. recepimus. ibid. nisi in priuilegijs dicatur præstari ad indicium perceptæ libertatis. d. c. recepimus. §. inspicienda. d. c. si Papa. de priuil. in 6.*

Vbi latè referuntur verba, modicè concedendæ exemptionis. vt g. si dispositiuè dicatur ecclesiam fore exemptam, si iuris beati Petri existere; si ad ius & proprietatem Romanæ ecclesiæ; vel ad Romanam ecclesiam specialiter, aut sine medio, vel etiam simpliciter pertinere; si dispositiuè Papa ex-

primat quod ecclesiæ sit libera; seu quod potiatur Romanæ ecclesiæ libertate; vel quod in hoc prerogatiua gaudeat speciali; aut si dicat indefinitè quod ecclesiæ Romanæ annum censum soluat, ad perceptæ illi libertatis, siue quod ipsam ecclesiam eximat ab Ordinarij potestate; insuper, ne audeat illic Episcopus cathedram collocare, aut imperandi, seu ordinationem quamuis leuissimam faciendi exercere aliquam potestatem: denique si aliqui recipiantur in proprios, & speciales subiectos, non item si in proprios & speciales filios. *d. c. si Papa. c. cum tempore. X. de arbitris. c. 2. §. nos igitur. X. de restitut. in integrum. c. cum olim. 12. c. ne aliqui. de priuil. in 6. in verb. à quorum cumque. vide Checkier de iurisdic. Ord. in exemp. p. 1. g. 9. vbi & plura profequitur; & speciatim n. c. censeri ecclesiæ à iurisdictione Ordinarij exceptam, si alicui concessa fuerit pleno iure. c. cum & plantare. §. In ecclesijs. X. de priuil. sed & n. 9. restringi libertatem per illa verba; volumus autem quod in caritate priori cum suo Episcopo remaneat. arg. c. quanto. X. de cens. c. charitas. de penit. d. 2. vt non extendatur ad iura Episcopo specialiter competentia. & quest. 13. an exemptio concessa simpliciter, eximat vniuersaliter? & quest. 12. vt hodie exemptio non suffragetur obtenta post Concilium Lateranense sub Leone X. f. 10. ob adiectam clausulam irritantem, si fuerit concessa Ordinario non audito.*

Enimvero ne in monasterijs cathedram collocet Episcopus, aut ordinationem ibi faciat, statuerat Gregorius. *d. c. luminoso. 18. g. 2.* & quamquam glossa *ibid. in verb. ordination.* id exaudiat in exemptis; non tamen videtur ea mens fuisse Gregorij: qui idem in *c. cognouimus. ibidem* Episcopis in monasterijs tribuit iurisdictionem. cuius est etiam illud; *si sua unicuique Episcopo iurisdictione non seruetur, quid aliud agitur*

7. An his; ne ibi cathedra collocet, ne ordinationes faciat?

7. nisi

nisi ut per nos, per quos ecclesiasticus custodiri debet, ordo, confundatur? c. peruenit. 11. q. 1. sed quietem ibi spectauit Gregorius; ne cathedram in monasterijs collocaret Episcopus; ut ibi exerceat iudicia, inquit glossa, quibus quies monastica turbetur, quam exaggerat idem in d. c. quam sit. 18. q. 2. ob quam etiam Hieronymus in c. si cupis. 16. q. 1. monasteria magis rure, quam in urbibus indicat collocanda. & idem Gregorius d. c. luminoso missas publicas ibi fieri prohibet, ne in seruatorum Dei, inquit, recessibus, & in eorum receptaculis vlla popularis conuentus prebeatur occasio, vel mulierum fiat introitus. sed & glossa admittit in d. c. luminoso ordinatiorem Episcopi, saltem negligente Abbate. ex c. cum simus. 9. q. 3. ut ordo iurisdictionis exercenda, non autem necessariò inferatur exemptio. sicut totius orbis praxis habet, ut monasteria Benedictina non sint exempta, nisi specialia producant priuilegia: Quod contra tamen esse deberet, cum d. c. luminoso sit generale, & à D. Gregorio emissum imprimis eius ordinem spectare debeat. quamquam Bonifacius VIII. d. c. si Papa. vers. vel quod non audeat, de priuilegiis in 6. nunc ex huiusmodi verbis exemptionem induci declarat: & videtur respexisse ad d. c. luminoso, cum eadem verbareferat. sensum autem seu energiam mutasse secundum mutationem temporum: quibus iam inualuerat, non usurpata antiquis, exemptio.

3.
Antiqua
diplomata
vix perueni-
unt ad
exemptionem,
& ambigua
contra illam
interpretanda.

Igitur cum antiquissimum argueretur diploma ex quo exemptio prænderetur, rectè responsum est, inspiciendum illud esse diligenter. d. c. porro. c. recepimus. X. de priuilegiis, neque ex verbis ambiguis inferendam exemptionem; c. 1. in princ. de verb. signif. in 6. aduersus Ordinarium; cuius iurisdicatio est fauorabilis. d. c. peruenit. 11. q. 1. exemptio odiosa. Conc. Trid. s. 24. c. 11. Chockier de iurisdic. Ordinar. in

exemp. p. 1. q. 4. præsertim in Ordine Benedictino, cuius Regula c. 62. & 64. Ordinarium agnoscit, & ex ea deductum iuramentum quod olim etiam Cistercienses præstabant. c. ne Dei. X. de simon. & ex quo Ordine erat Gregorius, qui vnicuique Episcopo suam seruari voluit iurisdictionem d. c. peruenit. ut à Concilio Chalcedonensi excommunicantur monachi, qui Episcopo subesse nolunt. c. ipsam. 18. q. 2. ut aduersus huiusmodi exemptionem iam obrepentem ex eodem Ordine per Robertum reformato Bernardus ad Eugenium de consuetudine. lib. 3. c. 8. & seqq. valde inuehitur, nisi forte fundatio sit contraria, ob quam immunitatem monasterij Cluniacensis Petrus Venerabilis tuetur. epist. 21. l. 3. ad Cistercienses. eoque, quo antiquius est diploma, propiusque accedit ad tempora Gregorij, magis in dubio respondendum est pro Ordinario: & verba ambigua pro quiete, quam diximus, monastica sunt interpretanda; & libertate à lege diocesana; non iurisdictionis aut, si qua iurisdictionis iam exprimitur, restringenda ad expressa. d. c. 1. de verb. signif. in 6. d. c. si Papa. 1. idem diximus. nisi clausula quedam generalis subiungatur, super libertate ab omni iurisdictione, nam & hæc generaliter accipi potest, quamuis specialiter acceptæ iurisdictionis lex distinguatur à lege diocesana. d. c. dilectus. X. de off. ord. vide Cucchum Inst. maior. lib. 2. c. 6. n. 28. & seqq.

Atque etiam ab Ordinarijs, vel exemptis gesti, eodem modo sunt accipiendi, quo iuris interpretatiõnem accipiant, quare quod Episcopus, qui publicauerat in monasterio sacramentum Confirmationis se collaturum, & cum eo peruenisset monitus à monachis, ad parochialem vicinam recesserit, ambiguum est; & accipiendum secundum causam d. c. luminoso: ut popularis illic conuentus,

tus, & faminarum vitaretur introitus. vt in administratione istius sacramenti solet esse frequentior conuentus popularis. quemadmodum de censu diximus; vt ambigua præstatio non capiat interpretationem pro exemptione: nisi adiecta sit causa, eam præstari ad iudicium perceptæ libertatis. *d. c. recipim. d. c. si Papa. c. constitutus. x. de religiof. dom.* adeoque simile est iudicium de alijs verbis a cibusque ambiguis. ita vt nec ad fundandam aliquam exemptionis quasi possessionem proficiant. vt videtur significare arrestum quod citat Choppin. *monast. l. 1. t. 2. n. 22. in fin.*

10.
Nisi præscriptio sit contraria.

Si tamen iam pridem verba ad exemptionis sensum accepta sint, & talia sint, vt causam saltem præscribendi præstare possint; & accesserit possessio quadragenaria, eo casu ad exemptionem inducendam proficiunt; atque sufficient. *c. auditis. c. cum olim. x. de præscript. c. cum olim. 14. x. de priuil.* ita tamen vt probatione præscriptionis pendente secundum Ordinarium iudicetur. *c. sunt persone. §. quod si tales priuilegio & præscriptione. de priuil. in 6. Vide etiam c. 2. in fin. & ibi glos. & DD. de rest. in integ.* quamquam nuper Senatus supremus Mechliniensis pro Abbate Aman-dino contra Ordinariū iudicauit: sed possessio nimis erat diuturna.

11.
Verbo immunitatis non concessa ex-
ceptio.

Secundum ea, quæ diximus, examinando diploma quod refert Chopin. *monast. lib. 1. t. 2. n. 19.* à S. Germano datum monasterio sui nominis, quasi eo emancipatū sit ab omni superiore, præterquam Romano Pontifice; dicendum est non videri ita rem se habere: sed immunitatem tantum concedi à lege diocesana. eoque vtitur verbo immunitatis: quod vacatione à muneribus, seu oneribus significat. *l. ult. D. de cens. rot. tit. D. de vac. mun. & de iure immunitat.* lex autem iurisdictionis eo nomine non reijcitur. *l. cui muneris. D. de*

muner. quia, vt subiungitur, magis ad honorem, quam ad munera pertinet, eoque D. Germanus *sub fin.* quidquid monasterio fuerit donatum, inquit, vt ad integrum habeat, volo, rogo, coniuuro: & præfatus erat Regem Childebertum fuisse illorum immunitatem, securitatem, ac sequestrationem ab omni civili negotio.

Nec obest inserta diplomati clausula, *sancimus vt nullus Metropolitani aut alius suffraganeus eius, causa alicuius ordinationis illud ingredi præsumat, nisi solummodo ab Abbate, iisdem loci vocatus venerit, ad sanctiuitatis ministerium celebrandum, aut ad ecclesias consecrandas, aut ad benedictiones clericorum, vel monachorum instituendas:* quia hæc eadem ferè verba recitantur in *d. c. luminoso. §. nec audeat. & d. c. dudum. §. hortamur. in verb. quatenus nullam deinceps in eis ob aliud, nisi hortandi tantummodo causa accedendi habeant licentiam, aut si fortè ad peragenda sacra missarum fuerint inuitati mysteria.* quæ vtraque ec. sunt D. Gregorij: quem mox diximus Ordinem suum per illa non fecisse exemptionum. adde & finem in *d. c. luminoso* expressum exemptionem non spectare, nisi quoad legem diocesanam. quibus conformiter Paschalis II. *l. iteris, quas recitat idem Chopin. monast. lib. 2. tit. 1. n. 4.* confirmans diploma D. Germani *libertatem* vocat ab eo collatam; vtique à iuribus lege diocesana Ordinario cõpetentibus: & subiunguntur quædam specialia à D. Germano non expressa: & in fin. ne quis ipsos interdiceret, excommunicare, vel ad Synodū vocare possit: qualia omnimodam exemptionem non inferunt. *d. c. 1. de verb. signif. in 6. & ideo refert Chopin. d. n. 19. ad marg.* idem monasterium ab Alexandro IV. alias literas obtinuisse. verisimile est illum progressum esse ad plenam exemptionem. quæ iam tum inualuerat, quod pluribus alijs locis accidit: quorum antiqua priuilegia nondum illam

12.
Nec prohibitione ingressus.

plenè tribuebant, vel intellectus priuilegiorum præscriptione prorogatus est. *iuxta d. §. quod si tales. c. cum olim. 14. X. de priuil.*

Sic monasterio A. à Martino I. concessum est priuilegium, quo vetatur Episcopus cathedram ibi collocare, aliæque plura agere, quæ supra expressa sunt: Paschalis II. dicit Martinum priuilegium libertatis contulisse: & nos, inquit, *sub tutela apostolica Sedis omnino liberum in gremio S. Romanae ecclesie excipimus.* vltima verba obscura sunt, an huiusmodi gremium faciat speciales filios, an subiectos, sed illa verba; *omnino liberum*, clariùs pro exemptione faciunt. *d. c. si papa.* dum verbum omnino significat absolutè, simpliciter, indistinctè. *Tuscus. V. Dicitio omnino. concl. 322.* vt libertas significari videatur quoad vtramque legem: dicecesanam non tantum; sed & iurisdictionis. *vt in d. c. cum olim. X. de priuil.*

In Constituto, vt vocant D. Gregorij, quod refert Baron. in *Annalib. eccl. ad an. 601. ex actis Concilij*, & vbi vetantur inter cætera Episcopi cathedram collocare &c. *ad fin. Vniuersi*, Patres inquit, *respondere; libertati monachorum congaudemus; & que nunc de his statuit beatitudo vestra; firmamus.* ecce verbum libertatis: sed non vtrique plenæ; sed quoad hæc tantum quæ pertinent ad legem dicecesanam. nam iurisdictioni detractum noluit Greg. *d. c. peruenit. c. 1. X. de stat. monach.* quod eiusdem Greg. 1. esse ibi asseritur *in Corpore iussu Greg. XIII. edito.* vbi hæc verba; *ne præter diligentiam disciplinæ, aliquid molestiæ monasterio inferatur.* disciplina ad iurisdictionem; alia ad legem dicecesanam, quietemque pertinent: de quibus *in c. pro utilitate. 16. q. 1. in nullo dicecesana lege ab Episcopis contingantur monasteria aliàs subdita. c. cum Vener. X. de relig. dom. & que supra citauimus.* quare & praxis, vt diximus, Bene-

dictinos in vim d. Constituti non agnouit exemptos: & perperam D. Bernardus inuectus fuisse *d. c. 8. & segg. in exemptiones.* si eas D. Gregorius iam olim principio Ordinis tribuisset; quem & ipse sub reformatione profitebatur. tamen si aliqui ex eo Constituto arguant omnes monachos fuisse exemptos, sed vsu receptum illud non fuisse. quod nullam habet verititudinem, cum Concilium vniuersos Patres dicat & conuictos fuisse, & illud firmasse: & D. Bernardi inuectiua, vt rem nouam, oppugnat exemptionem; illiusque ratio, & dicendi modus tam est vehemens, quod cum reuerentia D. Gregorij non satis constitisset.

RESPONSVM. II.

Quæstiones Mendicantium quæ prohiberi possint ab Ordinarijs.

ADuersus prauos quætores diuersa Concilia providere voluerunt. *c. cum ex eo. X. de penit. & remis. c. abustonibus. eod. in clem.* sed malum remedia superauit. Concilium Trid. *s. 21. c. 9. s. 25. decreto de indulgent.* securiam mibi ad radicem, illos penitus abolendo, sed decretum huiusmodi non spectat ad Ordines mendicantes, qui, ne iuxta institutum suum mendicent, prohiberi non possunt. *Barbof. in Collect. DD. ad Conc. Trid. d. c. 9. post Eman. Sanchez, Rodrig.* ideoque nec prohibuit Concilium Trid. mendicitatem; sed concessit quidem Mendicantibus, quibusdam exceptis, *s. 25. de regular. c. 3.* vt bona immobilia possidere eis liceat. vbi paulò ante *c. 1. præcepit*, vt omnes ad Regulam, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant. quare nec tenentur petere licentiam mendicandi ab

Ordinarijs locorum : quippe iure concessam : quæque tacite admissa sit per erectionem monasterij ; vt respondisse S. Congregationem ex *Aldan.* refert Barbofa in *Collect.*

DD. ad Conc. Trid. d. c. 9. n. 6. vide que diximus in Consult. can. de priuileg. conf. 5. quod si porro extra

2. Extra dicecesim tamen exhibent superiorum licentiam.

3. Seu ubi non solent medicare, nec olim permisi sunt.

4. Nisi vitia quæstorum exercent.

5. Qui puniuntur non obstantibus priuilegijs.

locum monasterij eleemosinas quarant, nec ab Ordinario impediri possunt, sed tantum exhibere debent literas licentię suorum Superiorum. *Barbos. ibid. n. 5. post plures, & nominatim Plasct. in Prax. part. 2. c. 3. n. 47.* vbi is citat declarationem Interpretū: atque licentiam exigendā ad eleemosinas petendas pro monasterio extra dicecesim sito. bullam Pij V. per Greg. XIII. reuocatam esse ad terminos iuris communis ait Zerola. in *Prax. v. quæstores.* eoque, extra quam admitti sint, opus habere licentia, seu apostolica, seu dicecesani: *iuxta d. clem. abusio-nib.* cuius formam refert Barbofa *vbi sup. n. 2.* & conditiones Zerola *vbi sup.* & conuenit cum *d. c. cum ex co. d. clem. abusio-nib.* ideoque si Mendicantes vitia exercent quæstorum, Ordinarij possunt obistere. & quidem si scandala disseminentur in populum per prædicatores, à Conc. *Trid. ses. 5. c. 2.* committitur, vt prædicationem interdiciant. sed & Const. Greg. XV. *incip. inscrutabili. Non. feb. 1622.* vltius puniendi tribuit auctoritatem, sed & *d. clem. abusio-nib. §. fin.* Ordinarijs facit facultatem quæstores delinquentes, nõ obstantibus priuilegijs puniendi, sed cum *d. clem. agat de quæstoribus* propriè dictis, non mendicantibus ex instituto pro sua sustentatione; non videtur poenalis dispositio extra proprium casum extendenda. ideoque extra casum prohibita prædicationis, potius esse locus decreto Concilij *Trid. s. 15. de regular. c. 14.* vt regularis, qui extra monasterium scandalosè deliquerit, nisi à suo superiore seuerè punitus fuerit, intra tempus ab

Episcopo præfigendū, ab ipso puniri possit. *d. cons. inscrut. nisi eiusmodi mendicatio fuerit, vt quæstorum nomen tribuere ei possit; nam tunc locus erit d. §. fin.*

Cum itaque duo conuentus Mendicantium in oppido T. ritè essent admissi; iuxta Clementis VIII. constitutionem *inc. quodiam*

6. Vt quæstationes stationarias impediri possint.

23. Iulij 1603. de qua egimus in Iur. pont. nou. anal. de regular. n. 35. & iam ante aliorum Ordinum Mendicantes alibi monasterium habentes, ibi stationarias conciones, & quæstationes annuas habere soliti essent, ijque oppido isti nimis fierent graues, prouiso iam de duobus Mendicantiū conuentibus ibidem habitantibus, & in populo spiri-

ritualia seminantibus, quos equum est metere temporalia; ad requisitionem populi Ordinarius ve-

tuit, ne aliqui exteri conciones, & quæstationes impofterum ibidem haberent: constitutio quidè

Clementis admisiones nouorum conuentuum fieri iubet, sine præiudicio anteriorum; sed *illo in loco*, inquit, *prius existentium.* ideo-

que quod istius oppidi ciues, cum omnibus non sufficiant, tempora-

lia sua communicent operarijs in sua vinea laborantibus, iustum æquumque est: ne autem exteri

domesticorum præmia auferant; aut populum iniuste grauent; re-

ctè Ordinarius quæstationes externis interdicit: stationariasque conciones, ob id olim admissas si-

ne obligatione perpetuandi. vt diximus *sup. de paroch. resp. 4. &* si cum scandalo pergant, ritè apud

illorum superiorem instare potest, vt seuerè corrigantur: idque nisi

præstitum fuerit, ipse Ordinarius punire potest, extortasque eleemosinas conuentibus illic laboranti-

bus attribuire. *arg. d. c. 9. vers. quibus etiam eleemosinas. c. videntes. 12. q. 1. c. precepimus. ibid. c. nullis omnino. 17. q. 7. c. Episcopus. 12. q. 2. &* si in prædicatione exceßerint, seu medicatio

in quæstatione, de qua in *d. clem.*

Z 3 abus.

abus. incidere, ipse etiam via regia punire, ut diximus. Secundum hæc quæ diximus, Ordo S. Trinitatis Redemptionis captiuorum habet priuilegium à Clemente VII. quo declarantur esse exempti à decreto Concilij Viennensis: tanquam viri religiosi: eoque nec censendi sunt aboliti per decretum Concilij *Trid.* s. 21. c. 9. quod dicit se insistere prioribus decretis Conciliorum, atque ita Ordo cum suo instituto, & priuilegijs, confirmatus est à diuersis Pontificibus hoc Concilium secutis. & tamen hi religiosi non pro suo tantum victu, & amictu; sed & pro captiuus quaestuationem faciunt, ac stipem quaerunt.

RESPONSVM. III.

De subiectione ordinaria parochorum regularium.

Apostolicum munus seu Episcopale potissimum elucet in prædicatione, ac functione pastoralis: adeoque subsidiariorum parochorum assumptione, & missione; & proinde missorum reuocatione. *eius qui populum regit*, inquit c. 1. X. de capell. monach. ex solius Episcopi arbitrio tam ordinatio, quam depositio, & totius vite pendeat conuersatio. consonat c. in Lateranensi. X. de præb. vbi Innocentius III. statuit, quatenus regulares in ecclesijs, quæ ad ipsos pleno iure non pertinent, iuxta eiusdem Concilij (Lateranensis) statuta, Episcopis instituendos presbyteros repræsentent, ut illis de plebis cura respondeant; ipsis verò pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem: institutos verò remouere non audeant, Episcopis inconscultis. consonat iterum c. vii. de capell. monach. in 6. c. cum plantare. §. in ecclesijs. X. de priuil. c. 3. X. de off. vic.

Perperam credunt aliqui huiusmodi verbis, quæ & in priuilegijs eorum referuntur, facultatem talem concedi prælatis regularibus, ut ad eos solos spectet cura temporalium parochialium ecclesiarum, seu beneficiorum, quæ illis incorporata sunt. Siquidem ea verba, de temporalibus respondere, non eò pertinent, ut soluant regulas ecclesiasticæ discipline: sed iuris communis ea sunt, & vniuersalia in regularibus, & sæcularibus præsentatis. d. c. in Lateranensi. X. de præb. c. sane. & seqq. 16. q. 1. c. cum & plantare. §. in ecclesijs. X. de priuil. vbi, nisi pleno iure concessæ sint illis ecclesiæ, institutio & destitutio, & cura plebis Episcopis tribuitur: & de excessu reprehenduntur secus attentantes: de temporalibus etiam ratio prælatis competens reddenda dicitur.

Quæ autem illa sit, non ibi refertur, sed plenius in gloss. in d. c. sane. in verb. temporalibus, vbi quæritur in quo debeat eis responderi de temporalibus? & ait, utique ut censum possint exigere: sed antiquitus impositum non augere, ut in c. prohibemus. X. de cens. idemque est in clem. vii. de supplend. negl. prælat. §. eadem. vbi iubentur Episcopi ne permittant etiam exemptos ecclesias, administrationes, beneficia applicare mensis suis: penesque, inquit, nonus ne eis imponant, aut veteres augeant, siue quæ ipsi de nouo impositæ siue antea soluantur, eisdem regular. n. 46. in fin. & in Consult. can. de insti. consl. 1. ita ut hæc verba nihil ad hoc faciant, ut omnis cura & potestas in temporalibus ad prælatos regulares pertineat. cum præcitata iuris loca, quæ idem habent, etiam obtineant cum præsentati à regularibus sæculares instituuntur: & illi tamen votum paupertatis non habeant, & rationem reddere aliam non teneantur; quàm ut portionem suam, censumue prælati habeant.

Quare

1. Episcopale munus prædicationis, missio, institutio, destitutio parochorum.

2. Etiam regularium, qui qualiter Prælati respondeant de temporalibus?

6. Episcopus determinat portionem congruam parochi.

Quare & iudicio Episcopi competens instituto portio assignanda est: *c. extripanda. x. de prab. etiam à regularibus: c. de monachis. x. eod. & tanta, vt inde iura, inquit, Episcopalia possit persolvere; & congruam sustentationem habere. ita vt non tantum quæ sunt iurisdictionis, sed etiam quæ legis diocesanae, in huiusmodi temporalibus referuntur Ordinarijs, quamuis reliqua utilitas monasterijs cedat: & pastortus monasterijs incorporati, non minus quam sæculares, iurisdictioni ordinariae maneant subiecti: quamuis monasteria ipsa sint exempta. quare & sic incorporati pastortus ab omni memoria solvunt iura cathedralica, charitativa subsidia, aliaque quæ sæculares.*

7. Quæ sine eo minui non potest.

Ideoque & Episcopis cura incumbit, ne proventus olim per congrua portione parochorum relicti deperant, aut minuantur. sicut in *c. 3. x. de off. vic. semel constituta portio minui vetatur: vt & c. avaritia x. de prabend. loquitur de regularibus.*

8. Nec pars honorum auferri.

Quare nec partem decimarum aliorumque fructuum auferre, post constitutam semel portionem congruam, Prælati possunt. *d. clem. vi. quæ etiã distingui iubet vniones prælaturæ factas, ab ijs, quæ factæ sunt monasterio, seu conventui: vt & ex hoc fine inspiciendæ sint: nec vltior possessio à Prælati est apprehendenda sine scitu Ordinarij: quamuis vnio facta sit à Sede Apostolica. c. pastoralis. x. de priuil. nisi, vt hodie solet, isti decreto in literis derogetur.*

9. Ne cura animarum periclitetur.

Quæ summam etiam habent rationem. ne Prælati denudent pastortus, & eos nimis attenuatos nulli idonei postea velint acceptare; & sic iacturam, aut periculum patiatur cura animarum. vide quæ diximus in *Consul. can. de Instit. conf. 1.* cum ergo cura animarum omnimodo Episcopis demandetur; non potest non censeri

ad eorum cognitionem pertinere, quidquid ad illam necessarium est; *c. præterea. x. de off. deleg. l. 2. D. De iurisd. omn. iud. adeoque catalogus & specificatio bonorum per eos exigipotest à regularibus, sicut à sæcularibus: vt in archiuis Episcopalis conferuetur, ad iuris possessionisque parochialis probationem: si quando necessitas eam producendi contigerit. vt iam olim edi catalogus à parochis etiã regularibus solet. & indistinctè decretum est à Synodo provinciali Mechlin. 1608. in. 17. c. 2. à Paulo V. probata & seruari iussa.*

10. Inspicere bona, & catalogum exigere Episcopus potest.

11. Ne solitarij in parochijs regulares esse permittantur.

Animaduertendum etiam est in priuilegio Clementis V. Præmonstratensibus concesso statui, vt in pastortibus quatuor vel tres ponantur; aut, vt canones habent, saltem duo. quippe regulares soli in illis constitui prohibentur. *c. 3. & 4. x. de cappell. monach. & tamen videmus multis in locis vnos & solitarios esse. verisimile tamen est tempore veterum vnionum, cum canones strictius obseruarentur, pingues satis fuisset pastortus, vt ex illis duo religiosi alerentur: & portus dilapsos esse ad monasteria, relicta portione vnici sacerdotis.*

Et quamuis in aliquibus locis duo ponantur; tamen id fit quasi per modum gratuita liberalitatis: & ideo pro alendis huiusmodi subsidiarijs adiunguntur etiã portus capellaniarum, quamuis secularium, & ab alijs fundatarum.

Quæ verisimilitudo augetur ex eo, quod in aliquibus diplomatis huiusmodi incorporationum v. g. vbi incorporantur simul & personatus & pastortus eiusdem ecclesie, adiecta reperitur conditio, vt pro singulis ponantur singuli vicarij: quod tamen hec vbi que factum fuit; nec impræsentiarum fit, saltem non ponuntur vt tales; neque sub eo nomine ab Episcopo approbantur: vt exigit

Concilium *Trid.* f. 6. c. 2. f. 7. c. 7. f. 23. c. 1.

12. Inspecienda cura, & vita curatorum per Ordinarium, & corrigenda.

Considerandum est insuper, vt Bulla Clementis V. parochos regulares iubet praelatis respondere de temporalibus: ita & de Ordinis obseruantia, seu regularibus institutis, quæ sunt cum cura plebis compatible: non ait de omni ecclesiastica disciplina, extra curam animarum: pertinet ergo etiam ad Ordinarium inspectio vitæ parochi regularis; quoad communia crimina: excessuum contra Ordinis obseruantias, seu culparum regularium praelato regulari emendatione relicta. *dignum est*, inquit c. recolentis, X. de statu regul. vt qui *similiter cum alijs vitam suscipiunt, similem sentiant in legibus disciplinam. vide quæ diximus in lur. pont. nou. anal. de priuil. n. 3. & 4. de apostat. n. 10.*

Non enim rectè curam gerere, oues pascere, fidem prædicare dicetur; si verbo vitæ æternæ prædicet fidem operibus mortuam: si quod verbis ædificat, operibus destruat: si pactum venenatis vitiorum suorum exemplis inficiat: si curam lupi arcendi non tantum negligat; sed ipse lupus fiat, exempla prauitatis præbeat.

Hæc quo minus Episcopis curare, remediumque adferre, ne populi salus capiat detrimentum, liceat; videri non potest esse intentio priuilegia concedentium, prohibere. cum non tantum legamus in c. quoniam, X. de priuil. datum monachis priuilegium, ne synodari, aut excommunicari possint, tantum intelligi de ijs, qui in monasterio resident; aut in ecclesijs pleno iure ad monasterium spectantibus: & exemptos, qui ponuntur in loco non exempto, quamdiu ibi sunt, subdi Ordinario: c. 1. §. fin. de priuileg. in 6. sed etiam Concilium *Trid.* f. 21. c. 6. indistincte in parochos turpiter viuentes tribuat Ordinario potestatem, non obstante appellatione, aut exemptione, amouendi: & gene-

13. Juxta Concilium *Trid.*

ralius f. 6. c. 3. in regulares foris degentes: d. §. fin. in exemptos degentes in prioratu non exempto.

Nec restringenda est e autoritas ad casum c. 11. f. 25. de regul. quod loquitur de parochis ecclesiæ parochialis, quæ simul conuentualis est. sicut in d. c. quoniam. 21. X. de priuil. priuilegium quod diximus restringitur ad monasterium aut ecclesias vtroque iure sibi subiectas, seu pleno iure, vt loquitur c. 3. §. in ecclesijs ead. de quæ diximus vbi supra de instit. con. 1. Neque refragatur etiam cap. 8. f. 21. Conc. *Trid.* sed illud loquitur de beneficijs commendatis, & ip-sis etiam regularibus conuentibus per Episcopos, vt delegatos, reformandis, de quibus hic non agitur. vt modus d. c. 8. præscriptus non quadret casibus d. c. 3. f. 6. c. 6. f. 21. *Trid.*

Accedit quod in priuilegio Iulij II. narretur solere Præmonstratenses in Institutione pastoralis promittere seruare mandata Ordinariorum; quod non reprehendit: sed quod inde argumentantur se ab obedientia Prælatorum fieri exemptos. retineri ergo vult subiectionem regularem, non excludi aliam. & si quid amplius alijs diplomatibus fuerit concessum, nec in antiquis quidem hic curijs ecclesiasticis videtur receptum: & quatenus vilo modo minuit iurisdictionem Ordinario per Concilium *Trid.* tributam, censetur reuocatum per Pij IV. constitutionem eiusdem Concilij confirmatoriam, priuilegiorumque contrariorum derogatoriam, vt quauis monachus à praelato regulari non eximatur; tamen nec Episcopi iudicium declinet: non tantum in ijs, quæ spectant curam animarum; sed neque in ijs quæ respectant communem vitam, extra obseruantias regulares. d. c. 1. X. de capell. monach. d. c. 3. f. 6. d. c. 6. f. 21. *Trid.* d. c. 1. §. fin. de priuil. in 6.

Ex

Ex his etiam sequitur, vt quavis multa pecuniarie monasterijs imponi non debeant, secundum ea quae ex Gratiano recitauimus *supra b. t. resp. 1. n. 2.* parochi tamen regulares, secundum rationem d. c. recolentes, pecunia multari possunt, quae pijs causis applicetur. cum eam rationem magis quam censurarum probet Concilium Trid. f. 25. c. 3. cum illi beneficiorum administrationem habeant. & sic non monasterio quicquam auferri, sed vt summum illos cogi parcius paulo viuere, culinam subtrahere, quod in expiationem pia causa detur, censendum sit.

15. Nec tamen aufertur debita praelatis reg. & speciatim res uocandi parochos regulares ex vntis sibi ecclesijs,

Hac de stabilenda auctoritate Ordinariorum, porro, vt generatim dicitur, quod vna iurisdictio non debet aliam impedire, sed iuuare; ita & hic vsu venit, vt Episcopus institutis regularibus non obstat: quae proprietarium religiosum respuunt non tantum; *c. cum ad monasterium in fin. X. de stat. monach.* sed nec alicui, inquit idem *c. committatur aliqua obedientia perpetuo possidenda tanquam in sua sibi vna elocetur, sed cum oportuerit amoueri, sine contradictione qualibet reuocetur.* administratio ergo regularis beneficii a superiori regulari potest reuocari. sic etiam *cl. m. de supplend. negl. praelat. administratores*, inquit, *huiusmodi liberè possint ad claustrum, cum oportuerit, reuocari.* vbi illud verbum oportuerit, non necessitate, sed boni superioris arbitrium, ac honestate potius, quam causam omnino legitimam significare rectè ait Sanches *tom. 2. oper. moral. lib. 7. c. 29. n. 110.* quippe verbum illud, *liberè, facit*; vt causa non desideretur: alioquin non esset libertas. in hanc sententiam citat Sanches omnino multos. Et speciatim pro Ordine Praemonstratensi VVamesius *de regular. conf. 456. n. 23. 465. per tot.* afruit regularibus superioribus reuocandi potestatem, etiam in curatis regularibus. cum in huiusmodi vntis religiosi instar vi-

cariorum sint. vt & in bulla Gregorij XIII. *inc. quam grata. 24. Maij 1578.* in hoc Ordine parochialia beneficia monasterijs sic vnita, parochiales vicariae vocantur. & in *Synodo diocesana Mechlin. 1609. tit. 22. c. 4. & Gandauensi 1613. tit. 22. c. 9.* singulatim declaratur, religiosum promotum ad beneficium curatum, monasterio suo non vnitum seu subiectum, inuitum & sine dioecesani consensu domum reuocari, & pastoratu priuari non posse; nisi praelatus contrario legitimo privilegio fulciatur. à contrario ergo sensu, remoueri potest ab vnito; aut si quod privilegium sit contrarium. vnitum enim semper manet regulate, ac proinde manuale. ac sic deputatio, praesentatio, & institutio secundum subiectam materiam fieri videntur Riccio *in prax. resol. 334. n. 1. & 2. vid. quae diximus de Inst. d. consult. 1.*

Quod porro attinet ad privilegia, citatur constitutio Benedicti XII. *in cons. can. regular. tit. de ob. tinent. à Sede Apostol. quae eadem inseritur constitutionibus monachorum nigroum c. 32.* insuper quoad Praemonstratenses Honorij III. Nicolai IV. Joannis XXIII. Sixti IV. Iulij II. per quas Praelatis liceat regulares suos à parochialibus vntis reuocare, & Episcopi debeant in amotorum locum surrogatos, si idonei reperiantur, instituire. quae eadem renouata sunt per Gregorium XIII. *bullae incip. Romanus. an. 1572. & bullae incip. quam grata. 1578.* & hic insuper allegatur decretum Guidonis Episcopi Cameracensis, super huiusmodi reuocandi facultate ab annis trecentis editum. denique & formula reformationis Ordinibus Imperij per Carolum V. proposita, & in Synodo Cameracensi 1550. exhibita, ac satis approbata, vt pote simul impressa. in qua inter caetera proponitur, vt monachi ad curam animarum missi nihilominus maneat sub Praelatorum suorum

16. Privilegia per quae liceat praelatis parochis reuocare.

suorum obedientia, qui eos corrigere, & reuocare possint.

Vt & alia forma reformationis Statibus ecclesiasticis per eundem Carolum V. Imperatorem Augustæ proposita an. 1548. *cap. de monach. de religiosis ad curam animarum missis.* de Statuum illorum numero, & etiam Episcopus Leodiensis: qui eodem an. celebrata Leodij Synodo, id cum prælatis suscepit.

17. Non reuocata, quin & ipsi liceat per Trid. dummodo & Ordinario sua constet auctoritas.

Hæc priuilegia, quatenus iurisdictionem Ordinario à Concilio Trid. tributam non minuunt, reuocata non sunt: imò in casu c. 11. f. 25. *de regul. Conc. Trid.* conformiter stabilita: quatenus autem eum casum excedunt, & spectare possunt ad c. 6. f. 21. c. 3. f. 6. esto, sint per illud restricta, ne excludi possit Ordinarius, vt diximus: non tamen reuocata sunt, quatenus cumulatiuè debita etiam prælatis regularibus competat auctoritas.

18. In concursu si præualeat decretum Ordinarij.

Sed in concursu, in ijs, quæ sub vtriusque cognitione cadunt, meritò erit præuentioni locus: in alijs quisque suo fungetur munere, non cadunt sub cognitionem Ordinarij, propter exemptionem Ordininis, culpæ commissæ aduersus obseruantias regulares: non cadunt sub cognitionem prælatorum regularium illa crimina, quæ degradationem similesque pœnas exigunt, quæ excedunt economicam regularium potestatem: qui auferre non possunt Ordinum honorem, quem dare non possunt, quæ eadem ratio facit, vt in rigore terminorum destituere non possint, quos nequeunt instituire: titulum spiritualem, & curam animarum auferre; quem nequeunt conferre: exceptis ecclesijs vtroque iure sibi subiectis, vt supra initio proposuimus, tamen si per viam reuocationis, & obligationem obedientiæ votiue; dum huic dicitur, *vade; & vadit; huic, veni; & venit;* subtrahitur persona

19. In quibus locus non sit præuentioni?

exercitio demandatæ administrationis parochialis: quasi nomine monasterij habitæ, & per euentum conditionalis reuocationis reuolutæ.

Huiusmodi reuocatio, si prælato regulari fiat seruato iuris & constitutionum regularium ordine, in parochialibus vnitis; non videtur congruere Ordinario, vt iurisdictionis regularis cursum impediatur. cum & parochus secularis illo inuito possit ad monasterium transire. *c. dua sunt. 19. q. 2. & dummodo condignè puniatur delinquens arg. à maiori c. 14. f. 25. de regular. Conc. Trid.* vbi etiam in monasterio degens, si extra illud delinquat, certior reddi debet Episcopus de condigna punitione; vel, etiam *ex constitutione Gregorij XV. in c. inscrutabili* post monitionem, & tempus Concilij lapsum, ipse punit, sed si inordinate procedatur, non tantum cum parochi regularis, sed cum totius Ordinis clericali dedecore; meritò impediatur populi sui scandalum Ordinarius.

Sed qua via? ipsi regulares sustinent adeundos superiores Ordinis; secundum illius constitutiones vsque ad S. Pontificem inclusiuè, non alios: ne quidem Nuntium; minus Ordinarium, at reuocari dicemus, quamuis ipsi regulares suas constitutiones seruare teneantur, nec extra Ordinem litigare, alios tamen illis non obstringi, adeoque non tantum Ordinarium, eiusque ministros reuocari posse habere ad Nuntium, qui etiam in litigijs exemptorum iurisdictionem exerceat, sed etiam ipsum populum parochialem, consanguineos, aliosque quorum interest, parochum clerumque non indebitè infamari.

Quinimo ipse met Ordinarius mandare potest parochi, sub deo pœnâ censuris, ne ecclesiam parochialem, curamque populi ei ab ipso demandatam deferat, *intra c. ad-*

monet. X. de reuoc. & in hoc concursu tenetur parochus regularis maiori potestati obedire. c. qui resistit. 11. q. 3. reuerenter tamen apud Prælaturam regularem se excusando.

Neque porro ipse Episcopus pro exercitio functionis suæ Episcopalis, & in quo Spiritus eum posuit regere ecclesiam Dei, Act. 20. debet ire litigatum apud superiores regulares: sed præualeat hierarchica ipsius in ecclesia potestas œcumenica regularium auctoritati. vt publici magistratus præceptum, iussui parentis, aut domini. d. c. qui resistit.

24. Cedit œconomica reg. potestas Episcopali.

25. Vt nisi publico priuilegio auctoritas.

26. Episcopus de causa cognoscit an locus sit priuilegiatus quod iuri publico deroget.

27. In remotio ne hac an leges publicæ tribuere sint obseruanda, an regulares, quæ in administratione

inquit, ordinem circa regulares personas non credimus vsquequaque seruandum: quæ, cum causa requirit, facilius, & liberius à suis possunt administrationibus amoueri. de regularibus ibi administrationibus agit, de quibus d. c. cum ad monasterium d. clem. 2m. de supplend. negl. prælatus. c. 2. f. 25. de regular.

tionibus regularibus?

Conc. Trid. sub quibus an parochialis administratio comprehendenda sit? merito dubitetur, & quidē, quantisper reuocatio manet in terminis regularibus, rectè comprehendimus, sed cum tractatur, vt functio publica, tum de publica parochi clerique infamia, populique scâculo auerruncando, merito publica cognitio exigitur, publicus ordinariusque Iudex, non regularis; publicus iuris ordo, non œconomicus atque monasticus. adeoque cum hæc incurrunr, censenda est causa cognitionem Episcopalem exigere: monastica non esse contenta: in hac locum esse priuilegijs: in illa, legibus publicis: ad has spectare functionem, institutionem, destitutionem pastorem; ad illa, personam voto adstrictam: adeoque, utriusque tribuendo quod suum est, iustitiam impleri.

Nihilominus, quia ibi salus, vbi multa consilia, non inconsultè fecerint Ordinarij & regulares Prælati, quando de parochio regulari amouendo, destituendo ex delicto agendum est; si deliberationes suas communicauerint: imò communi consilio processerint, ad exemplum eorum, quæ statuit Concilium Trid. f. 25. c. 6. in Episcopo & Capitulis Cathedralibus, & maioribus.

RESPONSVM. IV.

De arresto sub religioso facto.

Perperam in ius vocati sunt superiores religiosi, qui administrationi

Meminiſſe tamen oportet, in processibus criminalibus seruandum esse c. qualiter & quando. X. de accus. à Concilio Trid. innouatam, eamque quam exigit cautelam, ne per leue compendium, inquit, ad graue dispendium veniatur. hunc tamen,

1. Perperam superiores etiam quorum licentia executionem ultimam voluntatis illi curavit.

2. Iustus hic aut praepositio non est vt in re propria.

3. Adus si mendus modo quo licitus est.

4. Religiosus sine licentia suscipere executionem non potest.

5. Que ob quam causam concedenda?

6. Iustus extra permittit nos non obligat.

7. Iustus hic est testatoris non superiorum respectu creditorum.

strationi bonorum defuncti fratris sui se immiscuit, quasi ex eorum praepositione, iussu, mandatu. ex iii. D. de exercit. de insti. act. Quod iussu (cui rati habitio comparatur. l. 1. §. 2. D. quod iussu) non enim id actum est, vt religiosus ille iuberetur eiusmodi negotia tractare, tanquam superiorum suorum. neque enim ad illos pertinebant, vt in d. titulus: sed aliena erant. & culpa non caret, qui rei alienae se immiscet. & actus intelligendus est eo modo esse gestus, quo est licitus. l. merito. D. pro socio.

Igitur defunctus religiosi frater in ultimo elogio curam rerum suarum, seu quandam superintendentiam, sub certo modo, religio commendauerat: suscipere hanc non poterat, nisi, inquit clem. vn. de testam. a superiore suo petita, & obiecta licentia. ad hanc ergo pertinet, quod egerunt superiores. quam antequam concedant, inquirere debent, an aliter res expediri possit, an pietas exigat religiosi operam. literae sic habent, *negotia quadam maximi momenti, summe charitatis, atque extremae serue necessitatis relicta fratri germani &c. facultatem concedimus &c. modo & modis, quae bonum deceant religiosum, nostrumque institutum &c.* adeo vt et si iustum hic diceremus; extra hoc praescriptum iubentes non obligaret. conditio enim iussus, seu praepositionis seruanda est. l. sed si pupillus §. conditio. §. de quo palam. l. §. non tamen l. 16. l. 7. §. fin. l. fin. §. fin. D. de inst. act. Certam enim haec legem dat contrahentibus. l. 1. §. i. iur. D. de exercit. act.

Est insuper hoc iustum primordially testatoris; licentia autem superiorum illius accessoria est, & naturam sequitur sui principalis. ideoque quamuis superior religioso iuberet; eiusmodi iustus in religioso operaretur quidem obligationem obedientiae; ad creditores autem nihil pertinet, quibuscum nihil ille egerit. & sic lex

1. D. quod iussu, ita explicat; quod uoles cum Stichio seruo meo negotium gere, periculo meo: nihil hic simile inter superiores & creditores propositum narratur.

Arguitur religiosus quod arrestum mobilibus defuncti, auctoritate Iudicis militaris iniectum, violauerit; eoque teneatur sicut qui arrestum violat: quod carceris fractioni comparant. Pecq. de iur. sist. c. 28. De eo qui arrestum violat, & mobilia, quorum etiam conseruationem susceperat, in monasterium intulerit

Ait ipse religiosus, arrestum praecipuum sibi religioso exemptio a Iudice incompetente esse factum, adeoque nullum, nec obligatorium: & eius quod nullum est, nullam esse violationem: non entis nullas esse qualitates. verum d. clem. vn. de testam. in testamentaria executione exemptionem tollit, fraudem, & negligentiam correctioni loci Ordinarij subijcit. sed vtique ecclesiastici. sed hic arrestum est rebus ipsis defuncti militaris iniectum. et constat ex acta Iudicis militaris 27. oct. 1641. ea est praescripta religioso, ab eoque in qualitate executoris seruari promissa, ex relatione graphiarum 30. oct. 1641. addunt apparatus in fundo, seu ipsa domo mortuaria arrestum a se mobilibus esse iniectum.

Itaque arrestum hoc reale est, iniectum rei isti Iudici subiectae, proinde recte illud seruare promissum religiosus. dum nemini illud violare licet. arg. tit. ne quis cum qui in ius vocabitur, v. eximat. & de re per quem factum erit quo minus qui iudicio sistat. & qua plura habet Perquis de iur. sist. c. 33. De his qui arrestatos eximunt, aut in praesentium creditorum occultant. vbi ex l. fin. C. de oper. libert. in verb. eum qui alienum libertum occultat, loco ipsius ad operum praestationem teneri: & l. fin. C. de seru. fugis. in verb. non solum eum restituere, sed etiam duodecim libras argenti

argenti pana nomine &c. l. 3. C. de af-
fessor. affertur ex sola occultatione
in debitorum locum succedere, &
ad indemnitate, & pœnas tene-
ri. vteos, per quos factum erit,
quo minus arrestum effectum ha-
beat. ex l. quoties. C. de exact. tribut. lib.
10. l. si per alium. §. fin. D. ne quis
eum, qui l. 1. §. 1. D. de eo per quem fa-
ctum erit. l. & eleganter. §. idem labeo.
D. de dol. mal.

12.
Ad indem-
nitatem.

13.
Siquis do-
lus sit quo
creditor
fallatur.

Quin & ex dolo malo quem si-
militer teneri latè docet idem
Pecquius n. 2. si quid actum erit, quo
creditor fallatur, vt si quis equos
commodauerit vt debitor fugiat,
& arrestum anteuertat; & similia,
quanto minus excusabitur hic re-
ligiosus, qui arrestum acceptauit,
seruareque promisit, si superue-
nienti alteri executori non tan-
tùm arrestum non iudicauit; sed
ad mobilia in conuentum trans-
ferenda iuuuit? debuit superue-
nienti executori non tantùm ipsi
indicare, sed & ipsi creditoribus,
aut Iudici se curam deponere, exe-
cutori cedere, alioquin negligenti-
æ nomine tenetur. sicut deposita-
rius, mandatarius, procurator
denuntiare se impostero custodi-
am, aut diligentiam præstare
nolle. l. si mandauero. 22. §. fin. D.
mandati.

14.
Vt si non
renunciet
pari seu
iudici se
curam
deponere,
coque res
arrestate
auferruntur.

15.
Punitur
religiosus
executor.

Enimvero si quid per dolum,
fraudem, negligentiam religiosi
executoris est gestum perperam;
quos, inquit d. clem. vn. de testam.
deliquisse repererint Ordinarij, in alio-
rum exemplum pana debita, quocumque
non obstante privilegio, puniant, pœ-
na, inquit: non enim ob delictum
monachi tenetur monasterium,
nisi quantum forte in rem versum
sit. ex titulo. D. de in rem verso. neque
ex civili contractu, quia monachus
executor defuncti procurator seu
mandatarius est: is eum rei suæ
preposuit: superiores Ordinis
permittunt, iubentue, si ex pieta-
te eis videtur, mandatum defun-
cti exequi, eum in sua executione
ille repræsentat; non Ordinis su-

16.
Monaste-
rium non
tenetur, ni-
si ex verso
in rem ille-
lus.

periores: non hos ergo, sed defun-
ctum obligat: aut sese ex culpa,
seu delicto. nec enim præiudicare
monasterio potest: vt nec seruus
domino. latè Euerardus in loc. legal.
à seruo ad monach. n. 30. & segg. quo
modo etiam licentia superioris re-
quiritur per canones, vt mona-
chus testimonium dicat: si tamen
testando damnum dederit, peie-
rauerit, puniri potest monachus:
pœna suum authorem tenet: non
autem monasterium. Superiores
ergo hîc absoluedi sunt: religio-
sus puniendus, quatenus male est
versatus; & ad indemnitate pro-
curandam tenetur, si quo modo
potest.

RESPONSVM. V.

De Minoritarum privile-
gijs quoad sepulturas.

Multa sunt privilegia Ordini-
bus mendicantibus con-
cessa quoad sepulturas. inter par-
tes conuenit seruanda esse super
his pacta, conuentiones, & con-
cordata, si quæ olim interuene-
rint. quod & Leo X. in Concilio vlt.
Lateranensi decreuit & iam antè
Bonifacius VIII. in c. vlt. de pact.
in 6. porro non inueniuntur qui-
dem concordata aliqua sub eo no-
mine hîc olim conuenta, vt etiam
in scripturis partium dicitur; sed
tamen in rescripto Sixti IV. dato
7. id. maij 1572. quo permisit Mi-
noritis in oppido H. conuentum
institui, disertè adijcitur, vt fiat
sine præiudicio cuiuscumque; & iure
parochialis ecclesie; & cuiuslibet alie-
rius in omnibus semper salvo. rescrip-
tum illud dirigitur ad Officialem
Cameracensem tunc Ordinariū:
ei que executio delegatur: illius si
literæ executoriæ exhiberentur,
verisimiliter receperetur, quid-
cum parcho actum, transactum-
que esset, super eodem iure pa-
rochiali conseruando, idque pro-

1.
Super his
pacta, cons-
uenta, cons-
cordata
seruanda.

2.
Que si in
terminis
verborum
non extant
vnde eliz-
ciantur?

A a concor-

concordato hic habendum esset.
 Sed eas literas dum non lubet
 exhibere, aut non extant, facta
 post secuta, que fuerit vel partium
 conuentio, vel parochi consensus,
 vel mens delegati exequentis, pro-
 bare possunt. *L. sed iulianus. §. pro-
 inde. ibi, intelligendumque ab initio sic
 accepisse. D. ad Maced. l. si seruus plu-
 rimum. §. vlt. D. de leg. 1. Menoch. de
 presump. l. 6. p. 35. n. 23. Et seqq. ubi
 plura citat.*

3.
 Immemo-
 riali con-
 suetudine
 imprimis,
 actis antè
 & post se-
 cutis.

Igitur ex computibus antiquis-
 simis, qui reperuntur, constat
 per annos circiter 80. apud eos-
 dem Minoritas potuisse eligi se-
 pulchram: sed nihilominus vel ante
 vel post officium solere fieri in
 ecclesia parochiali; illique, & mi-
 nistris iura consueta persolui: qui-
 bus conformia esse presumuntur
 anteriora tempora: quorum com-
 putus non extant. *Menoch. de pres.
 l. 1. q. 24. n. 44.* adeoque à princi-
 pio ita fuisse vlt. seruatum. *d. §. pro-
 inde, vt immemorialis huiusmodi
 consuetudo non tantum habeat
 vim privilegij, sed etiam pacti:
 imò pacto fortior sit. Menoch. pres.
 l. 3. pres. 131. n. 43. 44. post Bald.
 Crauetz, Oldrad. Signorol. &c.* ex hac
 ergo consuetudine inferendum
 est, eam fuisse partium conuen-
 tionem, mentem parochi consen-
 tientis, sensum delegati exequen-
 tis; adeoque hic locum esse decre-
 to Leonis X. & Bonifacij VIII. *in
 d. c. vlt. & quamvis idem Sixtus
 IV. postea scilicet an. 1486. alijs-
 que Pontifices diuersa concesser-
 rint privilegia, etiam derogato-
 ria clementinæ dudum de sepult.
 qua saluam omnino esse vult por-
 tionem parochialem, nulla tamen
 censentur derogare pactis, con-
 uentis, & concordatis, nisi expres-
 se de illis faciant mentionem. c. ex
 multiplici. X. de decim.*

4.
 Pactis non
 derogatur:
 licet con-
 suetudini.

Quamuis etiam, olim idem Boni-
 facius expressè abrogauerat pa-
 cta, & consuetudines; in constitu-
 tione sua supra cathedram in extrava-
 g. *commun. de sepultur.* tamen Benedi-

ctus XI. Bonifacianam abrogane-
 rat: & rursus Clemens V. in d. c.
dudum Benedicinan: tamen ite-
 rum & aduersus hanc clementi-
 nam Leo X. in ultimo Concilio La-
 teranensi statuit, pacta & conuenta
 esse seruanda. quod admittunt
 Minoritæ, vt diximus.

Igitur exhibitum quidem pri-
 uilegium Sixti IV. an. 1486. de-
 rogat consuetudinibus quibus-
 cumque contrarijs, sed non pa-
 ctis, vt neque immemorales con-
 suetudines, qualis hic asseritur,
 abrogatæ censentur communi
 verbo *consuetudines*, nisi & imme-
 morialis expressa sit. *Gasius de
 benef. p. 3. c. 2. n. 190. vbi plures
 citat, vt hic non est.*

Confirmat idem Sixtus om-
 nium præcedentium Pontificum
 privilegia, ipius bulla, que inde
mare magnum dicitur, inserta. per
 qua etiam quartæ parochiali, à d.
 clem. dudum stabilitæ, videtur
 derogari: & Nicolaus V. per con-
 cessionem Carmelitæ factam, apud
*Rodrig. tom. 1. q. 39. art. 2. disertè de-
 rogat d. clementinæ.* (cum hic est
 alijs mendicantibus communica-
 tio privilegiorum) quibus etiam
 successit confirmatio Pij V. Greg.
 XIII. Sixti V. Clementis VIII. &
 Pauli V. super qua etiam hic ac-
 cessit placitum Archiducum 21. Febr.
 1613. ad instantiam Confes-
 sarij sui, Commissarij generalis
 Minoritarum.

Verum Pij V. confirmatio per
 Gregorium XIII. reducta est ad
 terminos Concilij Trid. & subse-
 cuti Pontifices deinceps hanc
 clausulam, *quatenus privilegia decre-
 tis Concilij Trid. non aduersentur,* con-
 firmationi suæ adiecerunt.

Illud ergo §. 25. c. 13. decernit,
 quibuscumque in locis, tam ante annos decem
 quadraginta, Quartæ, qua fuerat
 dicitur, cathedrali aut parochiali ec-
 clesie solita esset persolui, ac postea fue-
 rit ex quocumque privilegio, alijs mo-
 nasterijs, hospitalibus aut quibuscum-
 que locis pjs. concessa, eadem post hæc
 inuigra

integritate, & eadem portione, qua antea solebat, cathedrali, seu parochiali ecclesie persoluantur: non obstantibus concessionibus gratis privilegij, etiam maris magno nuncupatis, aut alijs quibuscumque, quem locum quidem Pius V. bulla incip. *et si Mendicantium* an. 1567. interpretatus est loqui tantum de monasterijs ante annos quadraginta ante tempus d. canonis fundatis, non vero de post fundatis: quod in illis nondum existentibus non poterat esse consuetudo, de qua in d. c. 13. verum d. c. 13. quamvis antiquum hoc sit monasterium, non spectat ad casum nostrum, neque enim vquam exacta hic aut soluta est à Minoritis parochia quarta funeraria, ut fatentur, sed simpliciter ipse parochus officia in parochia praestitit, & parochialis ecclesia, & ministri iura sua consueta receperunt plusquam à 40. annis. ut ipsi fatentur, & ut pastor probat ex venturis libris, circiter ab annis 80.

Et licet dixerimus ad casum nostrum non spectare d. c. 13. f. 25. Conc. Trid. & manifestet tamen Concilium suam intentionem pro quarta funerali parochis seruanda: ut dum abrogat concessionem infra 40. tunc annos contra factas, multò minus laudet imposterum faciendas: tamen dici non potest quoad praesentem casum illa privilegia contrariari Concilio Tridentino; cum in alio casu loquantur.

8. Privilegia in casu immemoriali vltu contrario enervata.

Quamvis igitur ex privilegio Ioannis XXI. Prædicatoribus concessio, & Minoritis communicato, nec ab ipsis religiosis, nec ab hæredibus, nec à testamentorum executoribus quidquã possit exigi, neque illi ex d. bulla Sixti IV. an. 1486. cogi, ut corpora defunctorum ad parochiales ecclesias deferantur: & cum illis, vel sine illis, ibidem celebrentur divina, ante vel post sepulturam: atque, extra causam quartæ funeralis, nihil à Concilio Trid. mutatum sit,

tamen dicendum est nulla istiusmodi privilegia vsu hic esse recepta; sed contrario enervata. ita ut Minoritæ quidem non solvant quartam; hæredes tamen curare officia in ecclesia parochiali fieri, & iura solui ab omni memoria consueverint. ut nullus est locus in tota Brabantia, quæ est patria consuetudinaria, vbi Minoritæ puris privilegij, ut sonant, vrantur: imò id ipsum satis fatentur.

Nec sufficit contra arguere, non perdi privilegium per non vsu eius, qui expresse illi non possit renuntiare; idque priuatus non possit; nec Prælati, nec Capitulum: quia imò iure permissum est, in materia sepulturarum fieri pacta & conuentiones. *d. c. fin. de pact. in 6. eaq. & Leo X. iussit seruari.* consequenter pro vtilitate temporum & locorum licet renuntiare huiusmodi privilegij, non tantum expresse pactis; sed etiam tacitis: ut non vsu, quemadmodum *in c. accedentibus. X. de priuil. & in c. sede terra. X. eod.* non vsu amittitur privilegium, quoad non vtenes, quamvis toti Ordini sit concessum. ut ibidem agitur de privilegio Ordini Cisterciensi, & Templariorum concessio; & utrobique tamen additur causa; quod liberum sit unicuique suo iuri renuntiare.

Iterum non sufficit arguere aduersus consuetudinem oppidi H. privilegium d. Sixti IV. derogatorium esse consuetudinis: quippe sub eo nomine simplici non comprehenditur consuetudo immemorialis, ut dictum est.

Deinde esto, abrogauerit Sixtus consuetudines contrarias: de præteritis tantum egit: subsecutæ autem consuetudines & vsus contrarij Sixtini, aliaque privilegia abrogarunt. *d. c. si de terra. d. c. accedent.*

Neque ea resuscitant noua Pontificum diplomata confirmatoria, aut placita Principum: sed intelliguntur illa quatenus sunt in vsu.

A a 2 neque

9. Illud obstat illis, qui vltim admitterent privilegio contrariu, et si non Ordini.

10. Privilegia derogantia consuetudini non loquantur in immemoriali.

11. Et agunt de præteritis.

12. Nec per noua privilegia resuscitantur.

neque enim intentio Papæ aut Principis est tollere ius alicui quæsitum. *c. dudum. X. de priuil. c. 2. de decim. in 6.* vt etiam in regulis Cancellariæ Romanæ expressum est *reg. 17.* quæ consuetudines eò magis hic sunt fauorabiles, quod illa clausula in priuilegijs apponi solita, *salua iustitia illarum ecclesiarum à quibus mortuorum corpora assumuntur*, intelligi debeat secundum rationabilem consuetudinem regionis. vt inquit *c. certificasti. X. de se. ult.* quia *vnacque iue prouincia in suo sensu abundat*, porro sensus incolarum H. qui omnes singulariter vocati olim consenserunt in admissionem Minoritarum, vt supra diximus, & copia cum libello Syndici exhibitâ refert, videtur ille fuisse, quem secutus hæcenus vsus ostendit: vt quartam quidem non soluunt Minoritæ; hæredes tamen soluunt iura parochialia consueta.

13.
Clauſula.
ſalua iuſti-
tia eccle-
ſiarum
&c. intelli-
getur da ſe-
cundum
rationabile
conſuetu-
dinem re-
gionis.

14.
Quæ vt
hic ſit.

Rationabilis etiam hic ea consuetudo visa est, vt vtrique, à quo populus spiritualia acciperet, sua carnalia tribueret. vtique quoniã nullũ tunc erat in illo oppido virorũ monasteriũ à quo in spiritualibus incolæ iuuantur; adeoque nõ obligati Minoritæ ad quartam, ali magis congruè possent: & si fabrica atque ministri parochiales sua iura reciperent, nihilominus nimium etiã præiudiciũ non paterentur, neque ad nimia paupertatẽ deuenirent. eo enim casu etiã cessare debent iusta priuilegia *c. suggestum. X. de decim.* & in casu necessitatis tã fabricæ suæ parochiali, quã illius ministris populus succurrere deberet.

15.
Quibus
cum nihil
auferatur,
hic cura ef-
ſe non de-
bet de po-
pulo qui
ſic admittit
grauari.

Quare cum Minoritis, nihil eis datum, seu oblatum auferatur, cura eis esse etiam non debet de populo, qui olim ita in eorũ admissione censendus est consensisse, nec ipsi querelam habere possunt, quibus ius nullum competere potest, sed vsus tantum facti, pro nimia Ordinis paupertate, & incapacitate cuiuslibet dominij, aut iuris.

de qua in *c. exijt, qui ſeminat.* de verb. ſignif. in 6. & *clm. exijt. cod.* nam proprietatem, inquit *d. c. exi- ni. §. proinde, & dominum Pontificis & Romana eccleſia in ſe receperunt. di- miſo ipſis fratribus uſu facti ſimpliciter omnium oblatarum, conceſſarum, donatarum.* ita vt fratres ipſi pro nulla, inquit *d. c. exijt. §. proinde. verſ. veruntamen, re tempo- rali poſint in iudicio experiri.* & conſequenter perperam hic petatum eſt, vt manuteneantur fratres ipſi, ſeu iſtorum conuentus nam nec in com- muni bona poſſidere poſſunt. *d. c. exijt. d. clm. exijt. Concilium Tri- ſ. 25. de regular. c. 3.* in poſſiſſione ſepulchrorum, & iuram. inde recipien- dorum, adeo vt nec liceat ipſi in Curijs aſſiſtere procuratoribus, & aduocatis. *d. §. proinde.* & ſimiliter neque tranſire de domo in domũ ad commendandam cauſam quaſi ſuam Curiarum ſenatoribus: ſed dumtaxat tanquam peregrini, inquit *d. §. proinde, & aduena in hoc ſcu- lo in paupertate & humilitate Deo ſe- mulantes vadant pro alienoſina conſi- denter.*

Quibus omnibus rectè expenſis cum appareat hanc, de qua agimus, conſuetudinẽ eſſe rationabilem, quæ & paupertati eccleſiæ parochialis, & ſimul Minoritarum prouidet: vtique dicendũ eſt etiã à Principe factam rectam eſſe ſeruandam, ac manutenedã. vt omnibus incolis Brabantiæ addicitur in *leto Introitu art. 57.* qui ſenſum prædicti etiam Placiti debet interpretari. cum etiam iure Princeps non poſſit auferre, quod alii cui præſcriptione, præſertim immemoriali, eſt quaſitum. *Conar. in p. 3. vol. 1. c. poſſeſſor de reg. iur. l. 1. §. 1. n. 5.* tamen parochia parochia- lia commoda iure etiam ipſo competant. *tot. tit. de ſepulch. per priuilegia alijs communicantur:* & res omnis facile dicatur redire ad naturam ſuam: vt priuilegijs facile derogatur. *d. c. ſi de terra. d. c. accedent.* & ius fauorabile ſit; priuilegia, odioſa.

odiosa. & in causa hac possessoria interdium dari non debeat aduersus annalem possessorem. l. 1. in princ. v. intra annum. D. vii. poss. ordnat. Conc. Brab. art. 438. quanto minus aduersus triennalem, decennalem, immemorabilem?

Neque porro recipi potest, quod obiectum est, quod Minoritæ ignorantæ fuerint huiusmodi consuetudinis: tum quia etiam vera ignorantia aduersus vsum immemorabilem nullum pondus possit adferre: tum quia dum in omnium conspectu officia funeralia facta sunt in ecclesia parochiali, toties & à tanto tempore, huiusmodi allegatio tam exiguæ est fidei, vt nec audiri possit. c. cum in tua. X. qui matrimonium accusare. nec desuper recipi probatio. c. quia verisimile. x. de probat.

18. Etiam Syndici agere non possunt, vt ip-sis fratribus aut Conuentibus pro-prietatis aut possesio ad iudicetur.

Enimuerò quia, vt diximus, Minoritæ tantum habent vsum facti, nihil iuris, Innocentius IV. & Martinus IV. & alij statuerunt, vt essent Syndici, aut œconomi qui nomine Romanæ ecclesiæ actiones prosequi possent: sed ea forma & modus hic ex integro nõ est seruatus. Syndicus quidem non Minoritæ sunt in lite, sed tamen idem Syndicus nullatenus hic fecit mentionem ecclesiæ Romanæ, nec de illius proprietate, dominio, iure seu possessione egit, sed conclusit, vt ipse conuentus Minoritarum manu teneatur in possessione sepulchrorum, & receptionis iurium sepulchralium, etiam ad exclusionem parochi, quæ eadem iura dicit peti, aut recipi non per modum eleemosinæ, sed iuris, ac iusti pretij physici laboris in sepultura præstiti. dicit quidem Regula, quod fratres de mercede laboris pro se & suis fratribus corporis necessaria recipiant: sed hæc ipsa verba Nicolaus III. in d. c. exijs. §. nec quidquam. in fin. interpretanda declarat de vsu facti dumtaxat, quoad ipsos fratres: vsus autem facti dumtaxat non sufficit, vt alicui

19. Vt potius nomine eleemosinæ de-beant accipi: per quæ offeruntur etiam in-tuitu laboris per eos præstiti.

concedatur interdium: sed requiritur vt quis nomine suo, non alieno possideat: non tantum in possessione sit: l. 3. §. creditores. §. cum inquilinus. D. vii. possidetis. quia possidere non censetur, nec præscribere potest, qui suo nomine non possidet. l. 1. §. per procur. D. de acquir. poss. l. 2. C. de prescript. 30. an.

Sed & canones vix sic loqui permittunt etiam ipsis parochis, dum pecuniam exigere vetant. c. suam. & tot. tit. X. de simon. ita tamen vt cogantur per officium Ordinarij illi, quibus ea obsequia præstita sunt, obseruare laudabilem, inquit, consuetudinem, erga sanctam ecclesiam, pia deuotione fidelium introductam. quæ periphra-sis est eleemosinæ. à quo verbo non debeat Minoritæ abhorre-re: quibus in d. §. proinde dicitur, vt vadant pro eleemosinis confidenter. tamen si non nesciamus operæ statui pretium posse, sed & tamen nec ipsis deberi, nullamque in personis ipsorum consistere posse obligationem. d. c. exijs. d. c. exiui. quæ tamen mater est actionum omnium, & sine qua illæ nasci non possunt.

RESPONSVM VI.

De naturalibus & diocesanis.

In erectionibus nouorum Belgij Episcopatum nouem præbendæ in singulis cathedralibus ecclesijs afficiuntur personis graduatis, tres Theologis, tres iurisperitis, tres nobilibus eius diocesis, siue in iure, siue in theologia lauream adeptis. quæsitum est an hæc verba, eius diocesis, ortos requirant, an oriundos admittant, vel fortuito alibi natos, cum parentes illorum in diocesi domicilium haberent, quod filij forti-

Privilegiu ecclesiaru Belgicarum cathedralium quoad præbendas nobilibus diocesanis affectas an oriundos admittat, an ortos dumtaxat?

A a 3 antur

antur originem patris? ut qui ex Campanis parentibus natus est, Campanus est. *l. assumptio. D. ad municipem.* tametsi alias provinciales, inquit lex 190. *D. de verb. signif. eos accipere debemus, qui in provincia domicilium habent: non eos, qui in provincia oriundi sunt.* utique dum alibi constitutum habent domicilium.

Quare *ibid.* Alciatus & in *l. qui in continentibus. 147. D. eod.* ortos distinguit ab oriundis: ibidemque querit, quid si lex eum, qui Romae natus non sit, à dignitatibus excludat, an is cuius mater extra domicilium peregrè peperit recipendus sit? & verbis legis ait excludi: interpretatione tamen recipiendum. *arg. legis huiusmodi. 84. §. legatum. D. de legat. 1. si lex oriundum exigat, etiam ortum comprehendit, sed Cuiacius ad 190.* negat à iuris authoribus ortorum oriundorumque distinctionem servari, provinciales ait diversimodè dici, utique iuxta diversitatem causarum, quàm spectant leges. sed in *d. l. 190.* non sufficere originem; sed requiri, & sufficere domicilium: & *ad d. l. 2. D. de verb. signif.* querit quid requiratur, ut quis civis sit?

Additque idem Alciatus *ad d. l. 190.* provinciam quem esse, & de provincia idem videri; nisi quod illa verba, *de provincia,* magis ad originem referri videantur: *DD. in c. 1. X. de spons. in verb. de Francia quidem nobilem mulierem de Saxonia,* adeoque hæc verba, *eius diocesis,* quæ dicitur quatenus Episcopus ius administrandi sacra habet, sicut territorium quatenus Index ius terrendi, *Spigel. in Lex. xj. v. diocesis.* eandem energiam fortientur. & *de diocesi* originem, seu ortum habentes, intelliguntur: ut domicilium hic non sufficiat, quamvis respectu Ordinum quis diocesanus habeatur, qui in diocesi domicilium, beneficium, vel originem habeat. *c.*

cum nullus. de temp. ordinat. in 6.

Sed eius ratio est, quod Ordinum collatio solum subiectionem spectet, ius externos ordinari tantum veter: at hæc Bulla aliò respiciat. ut nobiles sint eius diocesis: utique, qui consanguineos, & affines nobiles ibi habeant, ad ecclesiæ splendorem, tuitionem, ubi opus erit; iurium, immunitatumque defensionem per eorundem agnatos, & affines politici magistratibus undique impositos; & in republica potentes. ut hic erat nobilitas bullæ datæ tempore: & quo respexisse illam verisimile est.

Eoque & amplius hic continetur, quam quod multis in regionibus consuetudine, privilegioque extinguitur, ut naturalis regni quis sit, *de quali naturalitate laic. Caric. de benef. p. 7. c. 9.* ubi huiusmodi naturales ortos, & oriundos exterius iure præferendos docet. & n. 19. in communibus negotiis eum dicit illius diocesis, quem admittit *d. c. cum nullus.*

Verùm n. 21. in supplicationibus beneficialibus *post plures quædam*, ait intelligi quem esse de tali diocesi, qui ex illa originem habeat: & oriundum etiam pro orto accipi. ideoque ei qui se narravit clericum Abulensem, sufficere demonstrare originem paternam, & oriundum se esse: non autem beneficium, aut domicilium habere. quod verba sint naturaliter, & propriè, non civiliter tantum intelligenda. *l. fin. c. de his qui veniam atatis.* & ideo in literis poni solere oriundum ex tali diocesi, eumque hodie stylium servari.

Enimvero *d. bulla erectionis,* privilegium, seu statutum huiusmodi continens, maxime in propria significatione verba retineri suadet, ut nec sub orto oriundus comprehendatur: nec illius diocesis dicatur, in qua patet dumtaxat natus fuit, quem is translatum domi-

2. Liberi originem patris sequuntur.

3. Peregrè natus fortuito, domi natus sequitur.

4. Quis provincialis?

5. De provincia?

6. De diocesi?

7. Domicilium hic non sufficit.

domicilio alibi genuerit.

12. Nisi reip. causa patentes ab fuerint.

Nisi forte Principis seu reipublicæ causa absens fuerit. qui cum familia iuris fictione abesse non censetur: eodem loco habendi sunt liberi, sic alibi nati; ac si in patria orti essent. *arg. l. 1. §. 2. C. de vxor. milit. & eorum qui reip. causa absunt. vbi vxores & familia patrii. privilegia nanciscuntur. quod hic sæpius declaratum est in ijs, quorum parentes in his tumultibus Regem secuti erant, aut ab eo reip. causa vocati, missi, officijs impositi.*

13. Aut fortuito, quis extra domicilium natus sit.

Eodem ferè loco sunt habendi, qui fortuito peregrè nati sunt. *arg. d. §. legatum. Alciat. & ab eo citati. & Leonin. conf. 54. sub. fin. quippe, vt ait Alciatus ad d. l. 147. in eo quis loco esse intelligitur, in quo domicilium constituit; neque recessisse videtur, qui animum reuertendi habuit. l. plerique. D. de rit. nupt. seu planius Leonin. d. conf. 54. quod paterna origo & domicilium magis spectatur, quam fortuita natiuitas. l. filios. C. de municip. & de origin. vt casualis natiuitas quoad honores, & privilegia non obstat; quo minus quis in paterno domicilio natus censetur. ex ijs quæ habet idem Leoninus. latus ibid. & sic videmus quosdam præbendas nobilibus eius diocesis affectas possidere, qui extra diocesim nati sunt, dum ab hæreticis ditio occuparetur, & parentes regias partes secuti essent.*

14. An nobiles hi ex vtroque parente nobili nati esse debeant?

Aliud quæsitum est, an hos nobiles ex vtroque parente nobili natos esse oporteat? cæteris paribus hos præferendos rectè diximus; tanquam ea qualitate magis imbutos, & in quos finis Bullæ potentiùs influit: attamen solius patris nobilitas filios nobiles facit. *l. cum legitime. D. de stat. hominum. l. filium. l. liberos D. de Senat. l. exemplo. l. eos C. decur. l. 10. l. 1. C. de dignit. eaque hic sufficit: cum Bulla non aliud exigat. arg. l. 1. §. si*

seruum. ibi non dixit prætor. l. vnic. §. vbi autem in fin. ibi. nam si contrarium volebat, nulla erat difficultas coniunctim ea disponere. C. de caduc. toll. c. ad audientiam. vers. nam si. X. de decim. factis est enim verba propriè intelligi. l. 1. §. si is qui nauem. D. de exerc. act. & regula est quod lex generaliter loquens generaliter fit intelligenda; & quæ non distinguit, non distinguenda.

15. An non subdiaconi admittantur ad electionem graduatorum?

Denique est quæsitum, cum bulla deferat electionem Episcopo, & superstitibus graduatis, cum quis graduatorum moritur, si inter superstites aliquis sit nondum in sacro subdiaconatus Ordine, an ad electionem admitti debeat? Concilium quidem Trid. *s. 22. c. 4. innouans Clementinam de y de arat. & qualitat. præfic. statuit, vt, qui non essent saltem subdiaconi, non haberent vocem in Capitulo: & quæsitum est à gloss. in d. clem. vi ij. in verb. Capitulo an illud obtineat in actibus non capitularibus? seu qui non exercentur collegialiter: & resoluit negatiuè. illam sequitur Zabarella *ibid. n. 14. & alij, vt generaliter ad actus expediendos vt à singulis, non se extendat hæc priuatio. & rectè. noui enim iuris est, & poenalis. qualis dispositio non debet extendi ad non expressa, quare etiam ita accipienda sunt Statuta Capituli: que interpretanda sunt in dubio conformiter iuri, quod aufert consequenter vocem actiuam nondum subdiacono in electionibus canonicis seu capitularibus, sed hæc graduatorum electio non est capitularis: sed neque graduati faciunt separatim collegium: non ergo in illa obtinet priuatio vocis; quoad nondum subdiaconum, sed & Capituli Statuta mutare quidpiam, aut restringere non possunt dispositionem bullæ Apostolicæ: quia inferior nullatenus legi superioris derogare potest: bulla autem hic ad electionem generatim atque indistinctè vocat eum Episcopo omnes graduatos**

superstitēs; nec quemquam excludit.

RESPONSVM. VII.

*De privilegiarijs regularum
monasticarum mitigationio-
ribus.*

C Vp̄t Concilium Trid. s. 25. de regular. c. 1. veterem regularem disciplinam instaurari, & confirmari, & regulares ad regulam, quam professi sunt, prescriptum vitam instituire: & *ibidem* c. 22. quæ decreta sunt in omnibus omnino monasterijs obtinere, non obstantibus quibuscumque privilegijs. quamvis *ibidem* c. 20. Ordinum privilegia in alijs, quam quæ ibi statuuntur, firma voluerit esse, & illæsa.

Procul dubio per hæc restauranda est vetus, & primæua disciplina; quæ superiorum negligentia, & subditorum languore lapsa est. c. *recolentes*. X. de statu regul. cæterum si quid per apostolica privilegia mitigatum est, non mox sublatum id omne censetur. *Navarr. Comment. 3. de regular. n. 33. Rodrigues tom. 2. q. reg. quæst. 74. art. 4. & 5. vide quæ diximus in consult. can. de regular. conf. 15. 20. sic D. Benedictus Reg. c. 39. esum carniū suis interdixit: c. cum ad monasteriū. X. de stat. monach. & quædam privilegia apostolica, aut vsus alicubi immemorialis, illud mitigarunt: de quo egimus in Consult. can. de consuet. conf. 1. non est ergo verisimile abolita hæc esse omnia per Concilium. cum videamus Cistercienses, aliosque integros Ordines vti privilegiaria mitigatione; quod verisimiliter non toleraret ecclesia; si talia privilegia essent abrogata. adeoque neque possunt Superiores professis mitigatam regulam, inuitis imponere primæuam austeritatem; contra*

receptum taliter Concilij intellegitur. ut & rectè scripserit Sa. religio Romæ probatus, Concilij intentionem non fuisse legitime relaxata, aut mutata per d. c. 1. prohibere. quod & iuuant verba d. c. 1. *ubi collapsa est vetus, & regularis disciplina, instauratur, & confirmatur, ubi conseruata est, persequetur* ubi enim per privilegia non subreptitia est mitigata; non potest dici collapsa. ibi ergo d. c. 1. non præcipit instaurari: eo ergo non porrigitur derogatio privilegiorum quæ est subiecta in d. c. 22. quæ afficit tantum in superioribus decretis contenta, vt inquit.

Quare etiam, quod generatim traditur, hic debet obseruari, vt fortiter & suauiter reformatio lapsæ disciplinæ fiat. ne nimum emungendo eliciatur sanguis. *Prou. 30. Navarr. Comm. 3. de regul. n. 30. 34. Rodrig. 1. 2. q. 74. art. 4. & cum porro persuadeatur paulatim, si fieri potest, bene currentibus, non absolute vel intempestiue præcipiatur, aliquid remittere de mitigatione. inuitis enim vsus immemoriales non damnati, & per Concilium non reuocata privilegia, vt diximus, auferri non possunt. c. cum in cunctis. c. ex parte. X. de his quæ sunt à maiori parte. Cap. 1. 2. & tot. tit. X. de his quæ sunt à prelat. sine cons. Cap. vt & superioris & paucorum renuntiatio alijs nocere non possit. *Mirand. p. 2. q. 43. art. 2. concl. 6. Rodrig. 1. 3. q. 51. art. 5. Portel. v. privilegium n. 52.* nec, si quid ille in sua electione vltterius promissit, reliquorum conditionem deteriore facere potuerit.*

Privilegia
mitigato-
ria primæ-
uæ austeri-
tatis vt nõ
sint abro-
gata.